

Les 1: Laat vieze geurtjes uit stoffen verdwijnen!

- └ Je leert verschillende soorten reclame herkennen en benoemen.
- └ Je leert een kritische houding aannemen ten opzichte van reclame.

Waarom moet ik naar reclame leren luisteren?

Je wordt elke dag bedolven onder de reclameberichten, of je dat nu wilt of niet. Reclamemakers doen er alles aan om op te vallen, om je te verleiden of om je iets aan te smeren.

Een verwittigd man is er twee waard. (En een verwittigde vrouw nog veel meer! ☺) Laat je dus niet verleiden!

Dat doe je door kritisch na te denken:

- Waarover gaat het?

Waarvoor wordt reclame gemaakt? Klopt die reclame wel?

- Welke weg legt reclame af?

Wie is de opdrachtgever? De fabrikant schakelt een reclamebureau in. Een team van mensen ontwerpt een reclameboodschap en brengt die via de televisie, krant, tijdschrift of affiche tot bij jou.

- Welke middelen worden daarvoor gebruikt?

Reclame kost veel geld, maar brengt nog meer op. Daarom is niets te veel: de beroemdste sterren 'lenen' hun bekendheid, de beste schrijvers bedenken slogans, de beste fotografen illustreren ...

En misschien word je op de koop toe verleid met een gratis cadeautje of extraatje?

- 1 Bekijk de verschillende reclameboodschappen in je taalboek op blz. 10 - 11 en lees de verschillende soorten reclame in je taalboek op blz. 12. Verbind daarna de boodschappen met de juiste soort reclame.

A	B	C	D	E	F
_____	_____	_____	_____	_____	_____

2 Bekijk de reclame en los de vragen op. Gebruik eventueel je taalboek.

a

a Voor welk product wordt hier reclame gemaakt?

b Wat is de bedoeling?

- ☐ Mensen geruststellen, een goed gevoel geven
- ☐ Mensen iets beloven, misleiden
- ☐ Mensen zin doen krijgen in het product
- ☐ Mensen verrassen
- ☐ Mensen onbewust beïnvloeden

☐ Iets anders: _____

c Dit is een voorbeeld van:

☐ misleidende reclame	☐ een reclamebord (billboard)
☐ suggestieve reclame	☐ spam
☐ geurreclame	☐ sluikreclame

d Wat vind je van dit soort reclame?

b

a Voor welk product wordt hier reclame gemaakt?

b Wat is de bedoeling?

- ☐ Mensen geruststellen, een goed gevoel geven
- ☐ Mensen iets beloven, misleiden
- ☐ Mensen zin doen krijgen in het product
- ☐ Mensen verrassen
- ☐ Mensen onbewust beïnvloeden
- ☐ Iets anders: _____

c Dit is een voorbeeld van:

☐ misleidende reclame	☐ een reclamebord (billboard)
☐ suggestieve reclame	☐ spam
☐ geurreclame	☐ sluikreclame

d Wat vind je van dit soort reclame?

e Ben je dit soort reclame zelf al eens ergens tegengekomen? Zo ja, waar?
Wat heb je gedaan?

c

a Voor welk product wordt hier reclame gemaakt?

b Wat is de bedoeling?

- ☐ Mensen geruststellen, een goed gevoel geven
- ☐ Mensen iets beloven, misleiden
- ☐ Mensen zin doen krijgen in het product
- ☐ Mensen verrassen
- ☐ Mensen onbewust beïnvloeden
- ☐ Iets anders: _____

c Dit is een voorbeeld van:

- ☐ misleidende reclame
- ☐ suggestieve reclame
- ☐ geurreclame
- ☐ een reclamebord (billboard)
- ☐ spam
- ☐ sluikreclame

d Wat vind je van dit soort reclame? Zou je dat zelf ook doen?

e Waarom zouden mensen zo'n sticker op hun auto kleven?

d

“Verwijdert hardnekkig vuil” en “neemt 40 % meer vuil op” staat op de nieuwe dweil van Vileda.

“Door een nieuw productieproces heeft de dweil meer volume en reliëf, waardoor hij meer kruimels en stof opneemt”, zegt Valérie Schoonbroodt van Vileda. Frank Willemse, journalist: “Vuil staat dus alleen voor stof en kruimels. Om echt schoon te maken en te ontvetten, blijf je zeep nodig hebben, want dit is geen dure microvezeldweil.”

a Voor welk product wordt hier reclame gemaakt?

b Wat is de bedoeling?

- ☐ Mensen geruststellen, een goed gevoel geven
- ☐ Mensen iets beloven, misleiden
- ☐ Mensen zin doen krijgen in het product
- ☐ Mensen verrassen
- ☐ Mensen onbewust beïnvloeden

☐ iets anders: _____

c Dit is een voorbeeld van:

☐ misleidende reclame	☐ een reclamebord (billboard)
☐ suggestieve reclame	☐ spam
☐ geurreclame	☐ sluikreclame

d Men is niet helemaal eerlijk als men zegt: "Verwijdert hardnekkig vuil."
Waarom niet?

e

Het Plantjesweekend van Kom op tegen Kanker, dat dit weekend in heel Vlaanderen plaatsvond, is een daverend succes geworden. De voorbije dagen werden maar liefst 243 000 azalea's verkocht. De slogan 'Koop een azalea voor Roosje' heeft heel wat kopers kunnen overtuigen.

a Voor welk product wordt hier reclame gemaakt?

b Wat zijn dat? Zoek het eventueel op in het woordenboek.

c Waarom heet het meisje Roosje, denk je?

d Op welke manier wil men hier inspelen op de gevoelens van mensen?

e Wat is de bedoeling?

- ☐ Mensen geruststellen, een goed gevoel geven
- ☐ Mensen iets beloven, misleiden
- ☐ Mensen zin doen krijgen in het product
- ☐ Mensen verrassen
- ☐ Mensen onbewust beïnvloeden

☐ Iets anders: _____

c Dit is een voorbeeld van:

☐ misleidende reclame	☐ een reclamebord (billboard)
☐ suggestieve reclame	☐ spam
☐ geurreclame	☐ sluikreclame

d Wat zal er waarschijnlijk gebeuren met de opbrengst van dit Plantjesweekend?

e Zou je zelf deelnemen aan de actie? Waarom wel/niet?

3 Wat heb je nu geleerd? Wat onthoud je als je geconfronteerd wordt met reclame?

Les 2: In geuren en kleuren

Je leert een verslag van een reis of uitstap schrijven: je omschrijft wat je zag, rook, voelde, hoorde en proefde.

VOOR

- 1 Kies voor je reisverslag of je uitstap minstens vier goede foto's en één andere herinnering uit, zoals een ticket, een postkaartje ... Brainstorm over wat je allemaal kunt schrijven. Verzin per foto of herinnering een goede titel en probeer telkens minstens 3 van de 5 zinnen aan te vullen.

TIP

Lees het kader in je werkschrift 6A op blz. 45 onderaan. Daar beoordeelde je buur jouw stelwerk. Zorg ervoor dat je niet dezelfde fout(en) maakt!

Foto 1: _____
 Ik zie _____
 Ik ruik _____
 Ik hoor _____
 Ik voel _____
 Ik proef _____

Foto 2: _____
 Ik zie _____
 Ik ruik _____
 Ik hoor _____
 Ik voel _____
 Ik proef _____

Foto 3: _____
 Ik zie _____
 Ik ruik _____
 Ik hoor _____
 Ik voel _____
 Ik proef _____

Foto 4: _____
 Ik zie _____
 Ik ruik _____
 Ik hoor _____
 Ik voel _____
 Ik proef _____

Herinnering: _____
 Ik zie _____
 Ik ruik _____
 Ik hoor _____
 Ik voel _____
 Ik proef _____

TIJDENS

2 Schrijf het verslag van je reis of uitstap uit.

- Werk op een apart blad. Vraag een extra blad aan je juf of meester indien nodig.
- Zoek een passende titel voor je verslag, bv. *Fascinerend India* of *De Beestige Boekenbeurs*. Schrijf die titel bovenaan je eerste blad.
- Schrijf één alinea per foto. Gebruik de waarnemingen die je noteerde bij oefening 1. Schrijf correcte zinnen. Nummer de alinea's en schrijf boven elke alinea een tussentitel. Kleef de foto op. Je kunt ook meerdere foto's per alinea opkleven. Kijk naar het voorbeeld in je taalboek.
- Kleef ten slotte je andere herinnering op en schrijf daar een tekst bij. Geef ook deze alinea een nummer en een passende tussentitel.

NA

Na het schrijven herlees ik (hardop).

Heb ik mijn tekst vlot geschreven?

Ja? → Prima!

Nee? → Kijk waar het haperde en zoek wat er mis is.

- Misschien zijn je zinnen te lang?
- Staan er wel voldoende leestekens in je tekst?
- Misschien lijken je zinnen te veel op elkaar?

Kijk ook naar de vorm en de spelling.

- Schreef je aardrijkskundige namen met een hoofdletter?
- Heb je alle werkwoorden correct vervoegd?

Je kunt je tekst ter controle ook door iemand anders laten nalezen.

Les 3: In geuren en kleuren – vervolg

Je stelt je verslag voor aan je klasgenoten. Je beoordeelt het verslag van je groepsgenoten.

VOOR

TIPS voor het brengen van een goed verslag

- Zorg voor een spiekbrieftje, als je dat nodig hebt.
- Kijk je luisteraars voldoende aan.
- Spreek rustig en vlot.
- Las af en toe een korte rustpauze in.
- Spreek voldoende luid en levendig.
- Zorg voor variatie: laat regelmatig een foto of voorwerp zien.
- Gebruik Algemeen Nederlands.

1 Schrijf de namen van je groepsleden op de beoordelingsfiche. Beoordeel elk onderdeel met een cijfer. Noteer in de rechtse kolom extra uitleg of een vraag die je wilt stellen.

5 = zeer goed

4 = goed

3 = voldoende

2 = kan beter

1 = kan veel beter

voornaam	spreken						inhoud			totaal op 45	opmerking/ vraag
	vlotheid	tempo	volume	articulatie	keurige taal	intonatie	boeiend	duidelijk	argumenten		

Uitleg bij de beoordelingsfiche

- vlotheid: niet haperen
- tempo: niet te traag, niet te snel
- volume: niet te luid, niet te zacht
- articulatie: duidelijk of onduidelijk gesproken, zijn alle woorden verstaanbaar?
- keurige taal: geen dialect
- intonatie: afwisseling in stemgebruik, niet eentonig, je benadrukt bepaalde delen

NA

2a Welke reis zou jij zelf willen maken? Geef goede argumenten. ("De voorstelling was leuk" is geen argument!)

b Vul het boekingsformulier in. Verzin zelf de datum van aankomst en vertrek. Vul in waar je naartoe gaat en wie de **reisconsulent** is.

- **de reisconsulent**
- iemand die raad geeft over reizen

BOEKINGSFORMULIER

TvT-Travel

Zeebroekstraat 45
2178 Badlaken
België

Vertrek: Aankomst:
Bestemming: Reisconsulent:

Les 4: Wilde neuzen

- Je leert over zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, lidwoorden, verkleinwoorden, de trappen van vergelijking en verwijswoorden.

A Zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden en lidwoorden

- 1 a Lees het fragment uit één van de populairste prentenboeken bij kleuters. Waarom zou dit boek zo populair zijn, denk je?
- b Onderstreep de vette woorden met de juiste kleur. Voor de zelfstandige naamwoorden gebruik je rood, voor de bijvoeglijke naamwoorden blauw en voor de lidwoorden groen.

Toen de **kleine** mol op een dag zijn kop boven de **aarde** stak om te kijken of de zon al op was gebeurde het. Het was rond en bruin en het zag er een beetje uit als een **worst** – en wat nog het ergste was: het kwam precies op zijn kop terecht.

“Wel hier en gunter!”, riep **de** kleine mol. “Wie heeft er op mijn kop gepoept?”

“Heb jij op mijn **kop** gepoept?”, vroeg de kleine mol aan de duif die net voorbij vloog.

“Ik? Nee, hoezo? Ik doe dat zo!”, antwoordde de duif. En PLETS daar kletste een witte, **natte kledder** vlak naast de kleine mol op de grond. Zijn rechterachterpoot zat vol met **witte** spetters.

“Heb jij op mijn kop gepoept?”, vroeg de kleine mol aan de **dromerige** geit.

“Ik? Nee, hoezo? Ik doe dat zo!”, antwoordde **de** geit. En PLOKKEPLOK, daar stuiterden **een** heleboel **kandijkleurige** klontjes in het gras. De kleine mol vond ze er eigenlijk wel lekker uitzien.

“Heb jij op mijn kop gepoept?”, vroeg de kleine mol aan het **vette** varken.

“Ik? Nee, hoezo? Ik doe dat zo!”, antwoordde **het** varken. En FLOPS, daar floepte een zacht **bruin hoopje** op de grond. De kleine mol moest zijn **neus** stevig dichtknijpen.

Meer lezen?
Over een kleine mol die wil weten wie er op zijn kop gepoept heeft
Werner Holzwarth & Wolf Erlbruch
De Vries - Brouwers, 2002

B Verkleinwoorden

- 2** Lees de drie tekstjes in je taalboek op blz. 19. Maak verkleinwoorden van de onderstreepte woorden en schrijf ze op de juiste plaats in de tabel.

Woorden zoals ...

katje	omaaetje	balletje	tiramisu'tje	meisje
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____

- 3** Als je van een zelfstandig naamwoord een verkleinwoord maakt, veranderen de lidwoorden en de bijvoeglijke naamwoorden vaak mee.
Doe zoals in het voorbeeld.

de grappige witsnuitneusbeer → *het grappige witsnuitneusbeertje*
→ *Het witsnuitneusbeertje is grappig.*

de schattige baby → _____
→ _____

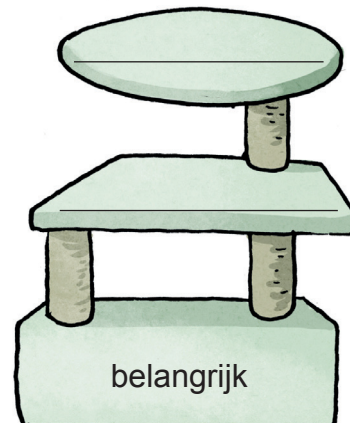
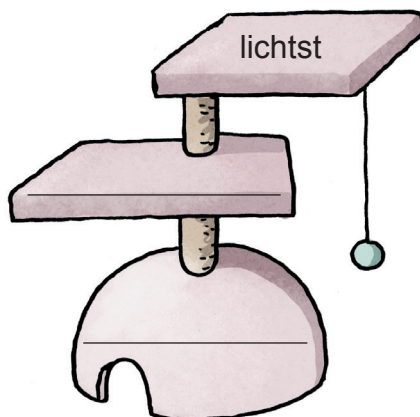
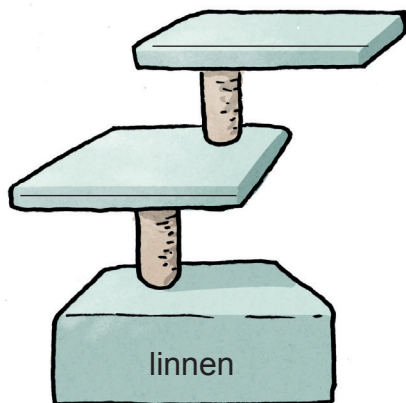
de witte staart → _____
→ _____

de kleine neushoorn → _____
→ _____

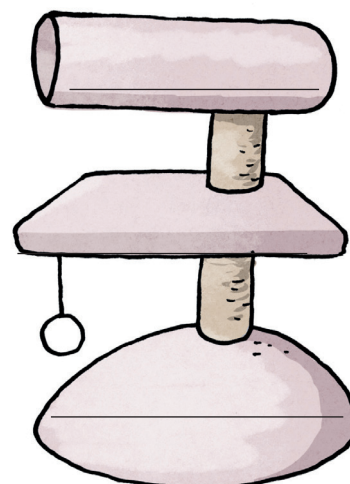
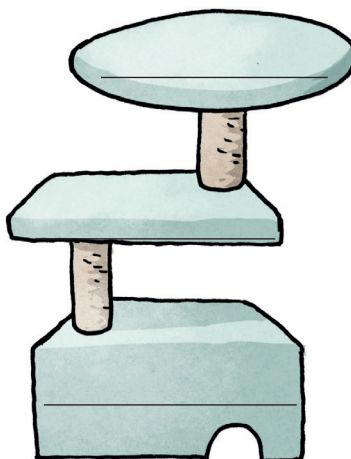
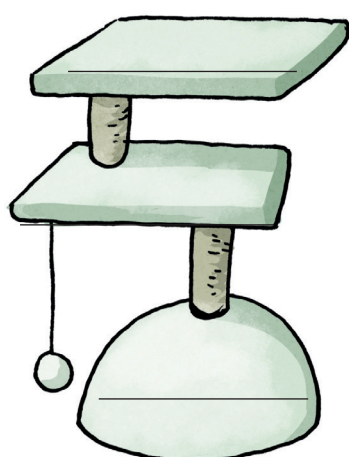
C Trappen van vergelijking

- 4 a Vul de krabtrappen van de kat aan. Opgelet: er is één trap die je niet verder kunt invullen. Die laat je dus open. Weet jij hoe het komt dat je die trap niet kunt aanvullen?

- b De kat krabt de krollen van de trap, de kat heeft de woorden van de krabpaal gekrabd, de kat krabt de krollen van de trap ... Kun jij nog volgen? Zoek jij de woorden weer bij elkaar?

minst – goed – weinig – liefst – graag – beter – liever – best – minder

D Verwijswoorden

- 5 Vervang de woorden die tussen haakjes staan.

“Hebben jullie op mijn kop ge...”, wilde (de kleine mol) _____ net weer vragen. Maar toen hij wat dichterbij kwam zag hij alleen twee, dikke, zwarte bromvliegen. (De vliegen) _____ zaten te eten. “Eindelijk iemand die me kan helpen”, dacht de kleine mol. “Wie heeft er op mijn kop gepoept?”, vroeg (de kleine mol) _____ vlug. “Even stilzitten dan”, bromden (de vliegen) _____. En even later: “Kan niet missen, de hond, Bullebak heeft het gedaan.” Bliksemsnel klom de kleine mol op (Bullebaks) _____ hok. En pling, daar landde (een klein zwart worstje) _____ bovenop de hondenkop.

Les 5: De smaak van zijn stem

Je beschrijft de hoofdpersonages van een verhaal en speelt een stuk van het verhaal na.

1 a Lees de flaptekst aandachtig.

Het lijkt een volmaakte zomerdag, als Andres wegfietst van huis. De zon schijnt, mama maakt lekker eten, papa werkt in de groentetuin. Andres' broer ligt languit te soezen onder de lindeboom. Hij ruikt al de geur van de tomatensoep die mama aan het maken is; hij is verzot op eten. Er zijn ook zovéél dingen om te proeven – zelfs iemands stem heeft een smaak: die van mama smaakt naar melk, die van papa naar chocolade. Maar die van Andres? Dat is een raadsel dat hij wil oplossen. Meer dan ooit, sinds die zomerdag.

Meer lezen?
De smaak van zijn stem
Piet De Loof
Abimo, 2010

b Omcirkel je mening.

- 1 Welke soort tekst zul je te lezen krijgen, denk je?
 - a een recept
 - b een verslag over een speciale zomerdag
 - c een verhaal over een jongen die op zoek gaat naar de smaak van iemands stem
 - d een reclameboodschap over tomatensoep
- 2 Waar kun je zo'n tekst vinden?
 - a in een kookboek
 - b in een informatief boek
 - c in een verhalend boek
 - d in een reisgids
- 3 Wat verwacht je van de tekst? Je mag meerdere antwoorden omcirkelen.
 - a Dat die grappig zal zijn.
 - b Dat die spannend zal zijn.
 - c Dat die informatie zal geven.
 - d Dat die geheimzinnig zal zijn.

Les 6: Citrusgeur om wakker te worden

Je bekijkt in groep verschillende voorbeelden van zintuiglijke manipulatie. Je lost vragen op en gaat met klasgenoten in gesprek. Je leert je aan de gespreksregels houden.

TJJDENS

Iemand van de groep leest het tekstje voor.

Bespreek de vragen.

Lees de gespreksregels in je taalboek op blz. 30 aandachtig.

DEEL 1

Deze vragen los je samen op.

Het onderwerp is _____
Welke geur gebruikt men?

Welk effect heeft dat?

Deze vragen beantwoord je individueel.

Wat vind jij van deze toepassing?

Als jij een winkel of bedrijf zou hebben, zou je de techniek dan ook toepassen?
Waarom wel/niet?

DEEL 2

Kies 5 vragen en bespreek ze in groep. Per vraag noteert telkens een andere leerling het antwoord op een apart blad.

- 1 Heb je zelf al eens ergens het gebruik van geuren gemerkt? Zo ja, waar? Over welke geur ging het?
- 2 Waar heb je thuis of elders (bv. in de auto) al eens met geurverfrissers gewerkt?
- 3 Welke shampoogeur ruik je het liefst?
- 4 Welke geur van eten doet je honger krijgen?
- 5 Welke geur van eten doet je **walgen**?
- 6 Welk geur roept bij jou herinneringen op? Bv. een natte hond, de typische ziekenhuisgeur, de voetbalkleedkamer, de refter ...
- 7 Welke geur zou jij willen **verbannen**?
- 8 Welke voorwerpen zouden een geur moeten krijgen? En welke geur moeten die voorwerpen dan krijgen?
- 9 Een hond ruikt veel beter dan de mens. In welke omstandigheden is dat een voordeel?
- 10 In welke omstandigheden is dat zeker geen voordeel?

walgen

een afkeer hebben waarbij een gevoel van braken opkomt

verbannen

iemand uit zijn eigen land verdrijven

NA

Hebben jullie de verschillende regels nageleefd? Vul samen het evaluatierooster in. Overloop puntje per puntje en bepaal samen wat er bij elke leerling aangeduid moet worden. Kleur de juiste hand of omcirkel de 0.

Dit is het evaluatierooster van _____ (Vul je eigen naam in.)

Ik luisterde naar de anderen.				0
Ik was vriendelijk en maakte oogcontact.				0
Ik stelde open vragen.				0
Ik stelde vragen als ik iets niet begreep.				0
Ik ga in discussie, maar denk eerst goed na.				0
Ik vatte het antwoord van de groep goed samen.				0

= goed

= kon beter

= niet goed

0 = niet van toepassing

Les 7: Boodschappen met een luchtje

Je leert over verwijswwoorden en signaalwoorden en gebruikt ze in een context.

- 1 Vervang de onderstreepte verwijswwoorden in de zinnen hieronder door de woorden uit de tekst waarnaar ze verwijzen. Trek net als in het voorbeeld ook een pijl in de tekst.

Koninginnentaal

In de wereld van de bijen heeft iedereen zijn eigen taak. Terwijl de één honing haalt, zorgt de ander voor de kleintjes en bouwt weer een ander aan het nest. Elke bij weet precies wat zij moet doen en er zijn nooit te weinig 'honinghalers', 'bouwvakkers' of 'kleuterverzorgsters'. Dat komt door de koningin. Zij legt alle eitjes in de korf en is dus vaak de moeder van de meeste bijen. Ook zorgt ze ervoor dat iedereen doet wat ze moet doen. Daar zorgt ze voor met haar koninginnengeur. Zij geeft die geur af aan haar hofdames. Die likken en raken haar voortdurend aan. Daardoor krijgen zij die geur op hun lichaam. En zodra zij door de korf vliegen, ruiken ook de andere bijen de 'bevelen' van de koningin. Alles gaat goed in de korf, zolang daar die geur verspreid wordt.

Voorbeeld:

Zij legt alle eitjes in de korf en is dus vaak de moeder van de meeste bijen.

De koningin legt alle eitjes in de korf en is dus vaak de moeder van de meeste bijen.

Zij geeft die geur af aan haar hofdames.

Die likken en raken haar voortdurend aan.

Daardoor krijgen zij die geur op hun lichaam.

Alles gaat goed in de korf, zolang daar die geur verspreid wordt.

2 Vervang de vette woorden door een passend verwijzwoord.

Maar zodra de koningin sterft, gaat het mis. De onderdanen doen dan niet meer wat **de onderdanen** (1) moeten doen en er ontstaat één grote wanorde. **Dat er wanorde ontstaat** (2), gebeurt trouwens niet alleen wanneer de koningin doodgaat. Als de kolonie te groot wordt, kan de koningin niet genoeg geur aanmaken om over **alle bijen** (3) te regeren. **Wanneer de koningin niet genoeg geur kan aanmaken** (4), wordt een deel van de werksters niet meer aangespoord om te werken. **De werksters** (5) halen geen honing meer en **de werksters** (6) bouwen geen nieuwe honingraten meer.

1 _____	4 _____
2 _____	5 _____
3 _____	6 _____

3 Noteer het juiste verband van de signaalwoorden die onderstreept zijn. Kies uit: *tijd of opsomming – middel – vergelijking of voorbeeld – oorzaak en gevolg – voorwaarde – tegenstelling*.

Eerst ruiken, dan geloven

Geur is voor veel dieren de beste, of zelfs de enige manier om iets te vertellen. Geluid maken heeft vaak geen zin. Al zou bijvoorbeeld (1) een luis kunnen schreeuwen, veel lawaai kan er uit zo'n piepklein keeltje nooit komen. Kleuren en andere zichtbare signalen hebben ook hun nadelen. In dichte bossen en diepe zeeën is het onmogelijk om elkaar te zien. Maar (2) geur dringt bijna overal doorheen. Geur werkt soms beter dan geluid. Een klank is tijdelijk, maar (3) een luchtje kan uren of dagen blijven hangen. En dat komt vooral van pas bij het aangeven van het territorium. Dat is een eigen plek waar dieren hun eten of een partner zoeken of slapen. Daar willen ze geen soortgenoten vinden die ten eerste (4) het voedsel, ten tweede (4) het vrouwtje en ten derde (4) het nest, voor hun neus wegkapen.

Een vogel moet bijvoorbeeld (5) elke dag urenlang fluiten om aan te geven welk gebied van hem is. Geur is veel slimmer om een plek af te bakenen. Een hond die zijn territorium met urine bekend maakt, is zo klaar. Kortom, reuksignalen zijn hartstikke handig als (6) je zo (7) goed kunt ruiken als (7) de meeste dieren.

Meer lezen?
Ruik eens wat ik zeg
J. Schutten
Querido, 2003

1 _____	5 _____
2 _____	6 _____
3 _____	7 _____
4 _____	

4 Eens kijken of je het gebruik en het nut van verwijswwoorden en signaalwoorden hebt begrepen!

a Schrijf een kort verhaaltje waarin je uit onderstaande lijst minstens 4 verwijswwoorden en minstens 4 signaalwoorden gebruikt. Je mag sommige woorden meer dan één keer gebruiken, maar schrijf niet steeds dezelfde!

verwijswwoorden	signaalwoorden
hij, zij, jij	ten eerste
mijn, zijn, hen	met
die, dat, deze, dit	bijvoorbeeld
daar, zo, daaraan	maar
	omdat
	als
	kortom

b Geef je werkschrift aan je buur en laat die alle verwijsw- en signaalwoorden onderstrepen met **groen**. Laat je buur ook vertellen waar de verwijswwoorden naar verwijzen.

Les 8: Cleopatra in ezelinnenmelk

Je leert een goede inleidende zin te schrijven voor een **samenvatting**. Je schrijft een titel boven de alinea's en vat de tekst samen tot een duidelijk geheel. Je maakt onderscheid tussen hoofd- en bijzaken en schrijft een slot.

- 1** Lees de tekst en zorg dat je hem goed begrijpt. Lees alinea per alinea en probeer hem – in stilte – na te vertellen.

de samenvatting

weergave van de belangrijkste informatie

- 1 _____

- 2 _____

Het is vaak moeilijk te achterhalen wat de mensen in het verleden echt voelden of dachten. Vonden ze het niet vervelend dat er geen betere manier was om ontlasting af te voeren dan elke morgen met een boordevolle emmer door het huis te gaan? Of een po uit het raam te legen op de hoofden van nietsvermoedende voorbijgangers? In sommige steden kon het slachtoffer hiervoor schadevergoeding eisen. Gezien de bewijzen uit de 16e eeuw maakten de meeste gewone mensen zich er niet druk om. Maar een kleine groep aan het hof van koningin Elizabeth I van Engeland wel. Zij regeerde van 1558 tot 1603 en stond bekend voor haar overgevoeligheid voor geuren. Elizabeth was dol op geurende crèmes en parfums en droeg altijd een reukbal bij zich. Deze verdoozelde nare geurtjes en was ook bedoeld om zich te beschermen tegen ziektes. De zelfgemaakte lotions, crèmes en kruidendrankjes werden vaak geleverd door marktkramers die stad en land afreisden. De koninklijke huid werd gereinigd met een lotion gemaakt van kruiden, specerijen en wijn. Ook droegen veel vorsten handschoenen, kousen en zakdoeken die naar kruiden geurden om nare luchten te verbloemen.

- 3 _____
- Koninklijke families en andere welgestelden hadden in veel kamers een afgesloten 'kamergemak' met daarin een po(t) onder een opgevulde zitting. Ze waren luxueus maar moeilijk schoon te maken. Als de haard groot genoeg was kon men de inhoud van de po's legen in het vuur. Mannen urineerden ook wel direct in de open haard. Door de hitte werden weliswaar alle bacteriën gedood, maar er was altijd het risico dat het vuur gedoofd werd. Boerderijen en rijke stadswoningen hadden een klein houten schuurtje met daarin een houten zitting boven een emmer gevuld met aarde. Eén van de onderdanen aan het hof van koningin Elizabeth I, Sir John Harrington (1560-1612), vond het allereerste vrijstaande spoeltoilet uit. Hij noemde zijn uitvinding 'Ajax', een woordspeling op jakes (plee). Door het optillen van een hefboom werd het afvoerdekseel op de bodem van de toiletpot geopend. Hierdoor kwam een waterstroom vrij uit het reservoir erboven. Het toilet bewees dat er niet altijd een beek in de buurt hoefde te lopen om een schoon en fris toilet te hebben. Koningin Elizabeth probeerde de uitvinding uit en was er zeer tevreden over.

4

Welstand maakte het eenvoudiger schoon te blijven, maar grote welstand en hygiëne gingen niet altijd hand in hand. In de 17e eeuw konden de armste bewoners van het Midden-Oosten naar de openbare stoombaden. Arme Skandinavische boeren hadden slechts een paar hete stenen, een ruwhouten hut en een nabijgelegen meer nodig om te genieten van een sauna. Daarentegen was de Franse koning Lodewijk XIV (1638-1715), de Zonnekoning, één van de rijkste mannen ter wereld, omringd door vuil en stankoverlast. Zijn schitterende kasteel te Versailles was ontworpen om zijn macht en glorie uit te stralen. Maar de Parijse bezoekers vonden het erg vervelend dat zijn paleis na een aantal jaren een doordringende 'toilet'geur begon te verspreiden. Niemand had rekening gehouden met de sanitaire behoeften van de duizenden hovelingen en bedienden en van de bezoekers (en hun paarden) die elke dag naar het paleis kwamen. Van Lodewijk is bekend dat hij doorging met het ontvangen van zijn onderdanen terwijl hij, gezeten op zijn koninklijke kakstoel, zijn behoefte deed.

Naar: www.kunst-en-cultuur.infonu.nl

2 Zoek moeilijke woorden op in het woordenboek. Bekijk de afbeeldingen in het taalboek.

Eerste alinea: mijn moeilijke woorden + verklaring uit het woordenboek

Tweede alinea: mijn moeilijke woorden + verklaring uit het woordenboek

Derde alinea: mijn moeilijke woorden + verklaring uit het woordenboek

3 a Ga alinea per alinea op zoek naar hoofd- en bijzaken. Markeer de hoofdzaken met markeerstift en onderstreep de bijzaken met rood. Bijzaken geven extra uitleg over de hoofdzaken. De bijzaken kunnen ook een opsomming zijn: geef ze in dat geval elk een nummer.

Opgelet: duid niet te veel aan!

b Giet het hoofdpunt of de kern van de eerste alinea in een passende kop (titel) en schrijf hem boven de tekst bij nummer 2.

c Doe dat ook voor de volgende alinea's.

- 4 Schrijf na het lezen van de drie alinea's de belangrijkste boodschap van de hele tekst op bij nummer 1: een zin die alle alinea's samenvat. Dat wordt de inleiding van de samenvatting: die zegt wat er gaat komen.
- 5 Schrijf nu de hoofd- en bijzaken die je aanduidde in zinnen. Zorg ervoor dat het een goed geheel wordt. Gebruik een apart blad.
- 6 Eindig je samenvatting met een duidelijk slot.
- 7 Laat je samenvatting aan je buur lezen. Laat hem/haar het gepaste cijfer omcirkelen.

	zwak	goed	zeer goed
lay-out	0	1	2
inleidende zin	0	1	2
kopjes	0	1	2
inhoud tekst	0	1	2
spelling	0	1	2
TOTAAL	___ /10		

Scoorde je ergens 0? Pas dan je tekst aan!

